

BOERHAAVE-CURSUS TOEPASSING VAN DE MEDISCHE PSYCHOLOGIE DOOR DE HUISARTS

Een tot berstens toe met huisartsen gevulde collegezaal werd 28 maart — na een uitstekende koffie — verwelkomd door een verheugde organisator Jongsma, die er in zijn openingswoord — mede namens ontwerper Stokvis — zijn vreugde over uitsprak dat ook deze cursus „Toepassing van de medische psychologie door de huisarts” weer was voltekend. De belangstelling voor de medische psychologie neemt toe, constateerde hij. Van de deelnemers aan deze cursus bezochten er 64 ook de cursus Trainingsmethoden in medische psychologie (1960); 62 bezochten ook de cursus Conflicten in en van het huwelijksleven (1962), terwijl 27 deelnemers beide cursussen bezochten, welke ook een maximum aantal deelnemers hadden. Van de cursisten zijn er dus ditmaal ruim tweehonderd, die als nieuwe deelnemers voor dit onderwerp uit de geneeskunde van hun belangstelling blijken. Het oude gezegde dat je altijd dezelfde gezichten op een artsencursus ziet gaat niet meer op!

Jongsma vroeg zich af „wordt het niet een beetje teveel van het goede?”. Thans een artsenkursus in Leiden, over zes weken een in Utrecht. Het feit dat beide cursussen inmiddels voltekend zijn wijst op het tegendeel. Niettemin — ondanks de zeer grote opkomst — wordt met deze Boerhaave-cursus slechts 6 procent van alle huisartsen bereikt, zodat zeker niet van een teveel sprake is.

Het programma van de driedaagse cursus was min of meer arbitrair in drie delen gesplitst. De eerste dag was uitgetrokken voor de inleiding tot het probleem der medische psychologie, de tweede dag kwam de praktische toepassing ter sprake, terwijl de derde dag speciële problematiek werd behandeld. Niet minder dan achttien onderwerpen werden door twintig sprekers toegelicht. Onder deze sprekers waren vijf Nederlandse hoogleraren in de psychiatrie, vijf Duitse of van oorsprong Duits sprekende psychotherapeuten, drie Nederlandse zenuwartsen, een Nederlandse hoogleraar in de conflict-psychologie, een psycholoog, een predikant en vier huisartsen.

De actieve deelneming aan de cursus van zo'n groot aantal hoogleraren was verheugend. Hieruit bleek, dat — zoals van Lidth de Jeude in zijn inleiding samen met van der Leeuw en Cornelissen opmerkte — door deze docenten de behoefte die er bestaat onder huisartsen in verdere scholing in de medische psychologie, is begrepen. Zowel de belangstelling van de docenten als die van de toehoorders was in zijn oog een graadmeter, welke hier een manifestatie aangaf. De aanwezigheid van het Nederlandse team hoogleraren hield tevens in, dat voordrachten — met grote welsprekendheid en met grote overredingskracht gebracht — van hoog niveau werden gehouden, waarbij de aanwezigen niet alleen konden genieten van de inhoud, maar ook van collegiale animositeit die leidde tot een charmant „steekspel” tussen de betrokkenen. Donderdagmiddag was men getuige van een levendige dynamiek waarbij van der Horst, Kuiper en Rümke hetzij in deskundigheid wat betreft recente forensisch-psychiatrische ontwikkelingen, hetzij vanuit een vroeger bestaande docent-leerling-verhouding, elkaar goedmoedig de voet dwarszetten!

Was enerzijds sprake van een Nederlands team, dat verantwoording draagt voor de opleiding van artsen in de psychiatrie, anderzijds was sprake van een Duits team (behalve Prof. Christian die internist is, allen zenuwarts), dat Stokvis persoonlijk had leren waarderen, zoals op de cursus bleek, onder meer gedurende de „Lindauer Therapiewoche”. Op grond van het aantrekken van deze medewerkers was te verwachten dat het accent van deze cursus niet zou liggen op de medische psychologie, doch veeleer op de psychotherapie. Er is dan ook gestreefd naar het geven van een overzicht omtrent theorie en techniek van (soms zeer speciële) methoden van psychotherapie. Hierbij werden onder meer de non-directieve therapie van Rogers (Dijkhuis), die autogene Training als Methode der Entspannung (Prof. Schultz), suggestieve en autosuggestieve methoden (Stokvis), Beweging und Atmung als gezielte Psychotherapie (Stolze) en groepspsychotherapie (Schindler) door, hetzij de ontdekker van de methode, of door de zeer ervarene in deze methode met verve de huisarts als mogelijkheid van toepassing voorgesteld.

Een schoonheidsfout van deze cursus zou misschien kunnen

worden genoemd de gebruikte methoden van onderwijs. Er werd alleen gebruik gemaakt van voordrachten, zodat het onderwijs uitsluitend langs verbale intellectuele weg de toehoorders bereikte. Er vonden geen demonstraties plaats, hetgeen bij technieken zoals onder meer Schultz, Stolze en Schindler brachten een belangrijk hulpmiddel zou zijn geweest. Demonstratie, waarbij ook visuele en auditieve overdracht kan plaats vinden, zou mogelijk meer „feeling” hebben gebracht aan de huisartsen omtrent de gepropageerde methoden. Hierdoor zou men beter hebben kunnen beoordelen of één of meer van deze methoden in de huispraktijk is te gebruiken. Nu trad bij referent een „Albert Cuyp-effect” op. Op deze Amsterdamse markt staan af en toe bijzonder knappe standwerkers die met een onweerstaanbare woordenvloed de meest wonderlijke artikelen aan de man brengen. Wie hier éénmaal is ingevlogen, nadat hij later thuis heeft bemerkt, dat het aanvankelijk begeerde spul niet deugde, wacht zich wel zich bij een volgende gelegenheid weer te laten verschalken. hoewel het luisteren naar een goede standwerker steeds opnieuw een fascinerende bezigheid is.

Onder de aanwezigen waren enkelen die autogene training zelf toepassen. Zij waren bijzonder enthousiast nu zij Prof. Schultz in levende lijve hadden kunnen horen! Deze uitwijding omtrent een schoonheidsfout heeft niet de opzet de organisatoren hard te vallen. Redelijkerwijs kan worden gevraagd waar de tijd voor demonstraties vandaan had moeten worden gehaald, nu het programma reeds zo vol was.

Is in het bovenstaande sprake van een schoonheidsfout, een beslist tekort van de cursus was de afwezigheid of gebrekkige ervaring van vele sprekers met huisartsen. Dit tekort uitte zich soms in de bewerking der voordrachten, vaker in de af en toe zeer scherpe discussie en kwam het duidelijkst tot uiting bij hen die deze ervaring wel hebben of zich in het huisartsenwerk hadden ingeleefd. De voordracht van Bastiaans — uitgesproken mede op grond van ervaringen van Van der Valk, Weijel en Thiel — werd, ondanks de zeer moeilijke diepte-psychologische gezichtspunten die er in werden behandeld, onmiddellijk levend. Hetzelfde kan worden gezegd van de voordracht van Vereecken — de invloed van het spreekkamerinterieur op de patiënt — en last but not least van de voordracht van de huisarts Lahr, problemen van de huisarts bij de behandeling van de ongeneeslijke patiënt.

De veelheid van voordrachten maakt het onmogelijk alle te bespreken; enkele zullen in dit blad worden gepubliceerd.

Het waren wederom vakantiedagen daar in Leiden, zij het soms wel wat zware.

K. G. Brühl

Ingezonden

EFFICIËNT PERSEN TIJDENS DE BEVALLING

Collega H. G. Gerritsen beschrijft — (1963) huisarts en wetenschap 6, 18 — een methode tot efficiënter persen tijdens de bevalling door middel van een paar handgrepen aan een touw, dat bijvoorbeeld aan het voeteneind van het kraambed is bevestigd. De echtgenoot steunt bij het persen het hoofd van de vrouw.

Het voordeel van het ondersteunen van het hoofd kan ik onderschrijven, maar het nut van de handgrepen, met de benen over een paar beensteunen, beslist niet. Ik heb uiteraard met deze methode geen ervaring, doch het laat zich aanzien dat bij elke perswee de vrouw zich een stuk naar het voeteneind heeft getrokken; degenen, die de benen steunen, kunnen dit beslist niet tegenhouden. Men zal dus voortdurend de vrouw weer in goede positie moeten leggen.

Indien de beensteunen het afzakken belemmeren betekent dit actieve spanning van been- en bekkenbodemmusculatuur, waardoor juist het ontspannende effect op deze spieren wegvalt. Bovendien zullen bij elke rustperiode tussen de contracties de handgrepen worden losgelaten en of op de grond of in het bed vallen; afgezien van het onhygiënische daarvan zullen deze handgrepen bij het begin van elke perswee weer aan de vrouw moeten worden toegereikt.

Ik meen dat de bekende manier, die collega Gerritsen niet noemde maar hem ongetwijfeld bekend zal zijn, namelijk het slaan van de handen in de knieholten en dan aan de benen